

Naujienlaiškis nr. 4

2015 m. gruodžio 10 d.

LIETUVOS
VARTOTOJŲ
INSTITUTAS

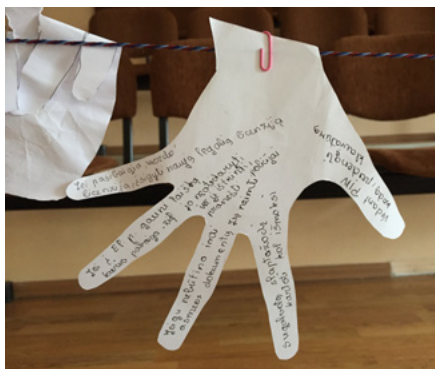
Lietuvos vartotojų institutas iki 2015 m. gruodžio 31 d. įgyvendina projektą „Tapatybės vagystės: prevencija per švietimą“, kuris iš dalies finansuojamas Europos Komisijos Nusikalstamumo prevencijos ir kovos su nusikalstamumu programos lėšomis.

Projekto svetainė – www.vartotojai.lt/tapatybe

Atidos tapatybės vagystėms dienos mokyklose

Norint apie tapatybės vagysčių prevenciją informuoti skirtingas projekto tikslines grupes Lietuvos vartotojų institutas vykdė įvairius renginius – atidumo tapatybės vagystėms dienas mokyklose bei universitetuose, akcijas prekybos centruose. Šiame naujienlaiškyje rasite trumpus jų aprašymus ir nuotraukas.

30 šalies bendrojo lavinimo mokyklų vyko Atidos tapatybės vagystėms dienos, kurių tikslas – supažindinti vyresniųjų klasių moksleivius (14–18 m.) su tapatybės vagysčių grėsmėmis ir vykdyti prevenciją skatinant saugoti savo asmens duomenis.

Įgyvendinant šias akcijas buvo bendradarbiaujama su policijos komisariatais visoje Lietuvoje – už prevenciją atsakingas pareigūnas moksleiviams pasakojo apie tapatybės vagystes rajone (mieste), kur vyksta renginys. Policijos pareigūnai, pasinaudodami projekto metu sukurta medžiaga, patys tęsė pamokų moksleiviams ciklą tose mokyklose, su kuriomis dirba.

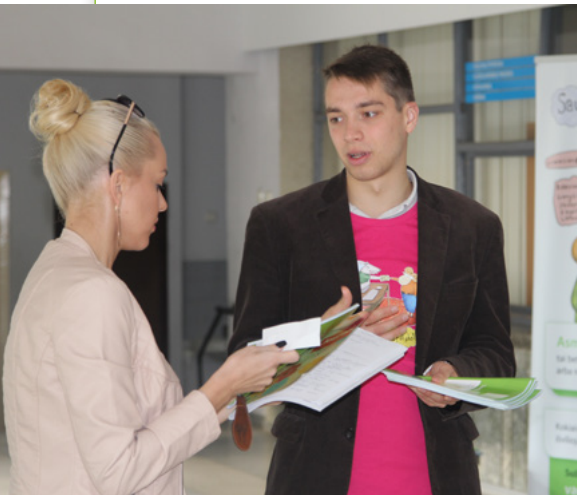

Akcijos metu per atvirą pamoką buvo žaidžiamas interaktyvus edukacinis žaidimas. Moksleiviams buvo pristatomos praktinės situacijos, susijusios su asmens tapatybės duomenų apsauga, į kurias papuola žaidimo herojus Avinas Ragius. Po kiekvienos situacijos moksleivių prašyta apibūdinti, kaip jie reaguotų Ragiaus vietoje. Vėliau policijos pareigūnas moksleiviams papasakodavo

apie konkrečius tapatybės vagystės atvejus ir galimą baudžiamąją atsakomybę. Džiugu, jog policijos pareigūnai pasibaigus akcijai ir toliau vyksta į mokyklas skaityti paskaitų mokytojams pagal LVI parengtas skaidres. Akcijų metu informuota daugiau nei 5 900 moksleivių visoje Lietuvoje.

Akcijų mokyklose akimirkos

Vykdam atidumo tapatybės vagystėms akcijas išdalinta 10 000 užrašinių moksleiviams. Dar 10 000 užrašinių išdalinta kolegijų ir universitetų studentams.

Akcijos universitetuose ir kolegijose

Lietuvos vartotojų institutas (toliau – LVI) akcijas įvairiuose Lietuvos universitetuose ir aukštosiose mokyklose vykdė kartu su studentų atstovybių nariais. Daugiau sužinoję apie asmens tapatybės vagystes studentų atstovybės atstovai dalyvavo socialinėje akcijoje ir švietė savo bendraamžius. Socialinės akcijos metu studentams buvo dalijamos užrašinės su informacija, kaip saugoti savo asmens tapatybės duomenis tiek internetinėje erdvėje, tiek realiaame gyvenime. Į akcijas įtraukta per 10 000 studentų visoje Lietuvoje.

Akcijų universitetuose [akimirkos](#)

Prevenčinės akcijos prekybos centruose

Prevenčių akcijų metu prekybos centrų lankytojai buvo informuojami apie tai, kaip jie gali išvengti tapatybės vagysčių, kur reikia kreiptis įvykus tokio pobūdžio nusikaltimui.

Akcijos organizuotos itin sėkmingai bendradarbiaujant su policijos pareigūnais visoje Lietuvoje. Jų metu paaiškėjo, jog žmonės vis dar nepakankamai suvokia, kas yra jų asmens duomenys (pvz., IP adresas, el. pašto adresas, socialinių tinklų paskyros). LVI atstovai akcijos dalyvius perspėjo, kokios neigiamos pasekmės gali ištikti nesaugant asmens duomenų (iš sąskaitos dingsta pinigai, paimamas greitis kreditas, suteršiamas geras vardas). Akcijos dalyviai, norėję laimėti akcijos marškinėlius, atsakinėjo į klausimus, susijusius su asmens tapatybės duomenų apsauga, diskutavo apie slaptažodžių saugumą ir svarbą bei pačių piliečių budrumą saugant savo

asmens duomenis. Bendruomenės pareigūnai pasakojo apie realias situacijas, susijusias su tapatybės vagystėmis, bei patarė, ką daryti praradus savo tapatybę. Kriminalinės policijos pareigūnai visiems norintiems pirkėjams ėmė ir dovanavo jų pirštų atspaudus, kartu plačiau papasakodami, kad pirštų atspaudai yra unikalūs asmens tapatybės duomenys.

Akcijos metu LVI darbuotojai ir policijos pareigūnai kartu aplankė 20 prekybos centrų Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Utenoje, Šiauliuose ir Utenoje, informavo per 3 000 prekybos centrų lankytojų visoje Lietuvoje.

Akcijų prekybos centruose [akimirkos](#)

Akcijos dalyvis Mantas pasakojo, kad kartą pasinaudojęs viešuoju kompiuteriu jis paliko atvirą savo „Facebook“ paskyrą. Laimė, po jo prie kompiuterio prisėdo vaikinų draugai, kurie pajuokavo paskelbdami keletą šmaikščių įrašų, priversdami jaunuolį susimąstyti apie atsakingą elgesį elektroninėje erdvėje.

Skaidrės mokytojams

LVI projekto svetainėje www.vartotojai.lt rekomenduojame susipažinti su LVI parengtomis skaidrėmis „Atsargiai: tapatybės vagystė!“, kurios yra metodinė priemonė mokytojams ir kitiems švietimo darbuotojams. Skaidrėse pasinaudojant konkrečiais pavyzdžiais pristatomos asmens duomenų ir tapatybės vagystės sąvokos, aptariami tapatybės vagystės būdai kasdieniame gyvenime ir pasitelkiant moderniąsias technologijas. Taip pat jose pateikiama ne tik informacinės medžiagos, bet ir praktinių užduočių, kurias atlikdami mokiniai įsisavins pagrindines atsakingo elgesio su asmens duomenimis taisykles, leidžiančias apsisaugoti nuo tapatybės vagysčių. Skaidrės gausiai iliustruotos, pateikiamos kartu su išsamiais papildomais komentarais mokytojui.

Atsisiųsti skaidres lietuvių kalba (.ppt)

Prezentacija (50 skaidrių) skirta trimis pamokoms:

1. **Tapatybės vagystė ir asmens duomenys.** Moksleiviai supažindinami su asmens duomenų, tapatybės vagystės sampratomis, neigiamomis tapatybės vagystės pasekmėmis;
2. **Grėsmės kasdieniame gyvenime.** Moksleiviams pristatomos realaus gyvenimo situacijos, kuriose galima prarasti savo tapatybę ir patirti neigiamų pasekmių: parduotuvėje, pametant piniginę su dokumentais, išmetant nesunaikintus dokumentus su asmens duomenimis ir kt. Taip pat duodama patarimų, kaip grėsmių išvengti;
3. **Grėsmės pasitelkiant moderniąsias technologijas.** Šioje pamokoje pristatomos situacijos, kuriose gresia prarasti tapatybę naudojantis informacinėmis technologijomis: slaptažodžių saugumas, bevielio interneto naudojimas, kt. Pateikiama patarimų, kaip apsaugoti savo tapatybę virtualioje erdvėje.

CD su edukacinėmis skaidrėmis apie tapatybės vagystes išplatinti 600 Lietuvos mokyklų bei švietimo centrų.

9 svarbūs įvykiai duomenų apsaugos srityje

Lietuvoje

1. Lietuvoje priimtas Kibernetinio saugumo įstatymas
2. Pasiūlyta leisti Valstybinei mokesčių inspekcijai gauti daugiau duomenų apie asmenų finansines lėšas
3. Teisingumo ministerija pasiūlė asmens kodą pakeisti atsitiktinių skaičių seka

Europoje

4. Europos Parlamentas pritarė asmens duomenų apsaugos reformai
5. ES Duomenų saugojimo direktyva pripažinta negaliojančia
6. ESTT konstatavo, kad asmenys turi teisę būti pamiršti internete
7. Europos Parlamentas išreiškė abejones dėl JAV Nacionalinio saugumo agentūros vykdomo duomenų rinkimo
8. 60 000 ieškovų byla prieš Facebook pasiekė Austrijos teismus
9. 29 straipsnio darbo grupė paskelbė nuomonę dėl daiktų interneto saugumo

Naujienlaiškis yra projekto „Tapatybės vagystės: prevencija per švietimą“ dalis, kuris iš dalies finansuojamas Europos Komisijos Nusikalstamumo prevencijos ir kovos su nusikalstamumu programos lėšomis

Iš dalies finansuoja Europos Sąjungos Nusikalstamumo prevencijos ir kovos su nusikalstamumu programa

LIETUVOS
VARTOTOJŲ
INSTITUTAS

Lietuvos vartotojų institutas

S. Konarskio g. 49-604, 03123 Vilnius
Tel. (8 5) 231 0711
El. p. info@vartotojai.lt